

Knižničná práca v Spolkovej republike
Nemecko

Celonemecké projekty a štruktúry

Ocenené príklady úspešných projektov

Durchgeführt von:

Gefördert von:

Úvod:

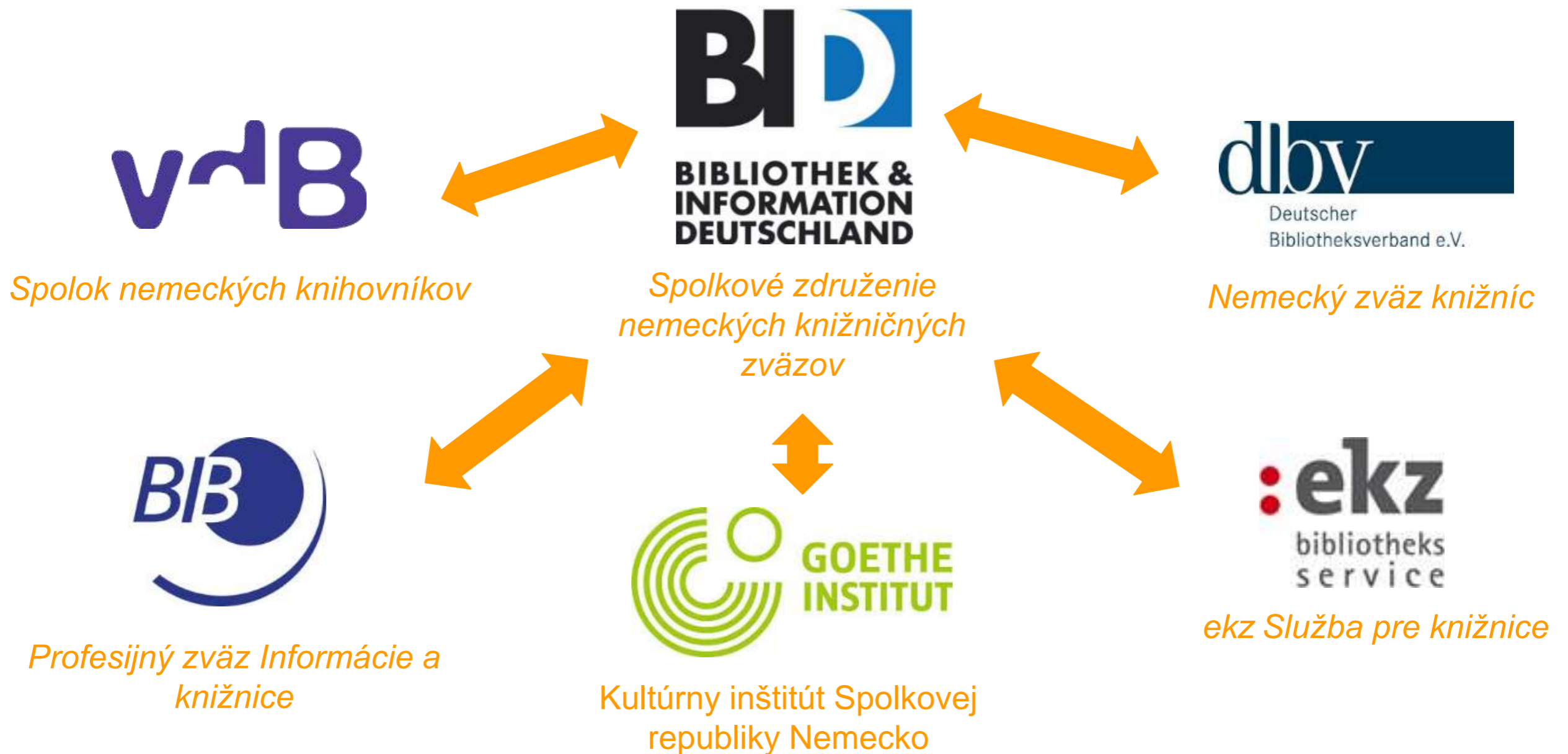
Údaje a fakty o knihnících v Nemecku

Nemecké knižnice v číslach

- v Nemecku pracuje viac ako 10.180 knižníc (9.445 verejných a 725 vedeckých)
- v roku 2013 sa v nich uskutočnilo viac ako 345.400 podujatí
- podľa štatistík prichádza do knižníc každý pracovný deň viac ako 700.000 návštevníkov
- 210.000.000 ľudí navštívi knižnice ročne
- k dipozícii majú 369.000.000 médií
- ročne sa uskutoční 467.000.000 výpožičiek
- rozpočet knižníc určený na akvizíciu presahuje sumu 416,000,000 EUR
- knižnice sú kultúrnymi inštitúciami v pôsobnosti spolkových krajín

Aktéri nemeckého knihovníctva

Plus: Národné a štátne knižnice, Oddelenia ministerstiev, odborné pracoviská, združenia...

Ústředné knižničné služby nemeckého knihovníctva:

Kompetenčná sieť pre knižnice (knb)

Kľúčové údaje

- prebrala funkcie bývalého Nemeckého knižničného inštitútu (eDBI)
- zriadili ju pred desiatimi rokmi
- financujú ju spolkové krajiny (Stála konferencia ministrov školstva a kultúry KMK)
- spravuje ju konzorcium knižničných inštitúcií
- zodpovedá za celoštátne projekty a služby pre odbornú komunitu
- má zoštíhlenú a finančne výhodnú sieťovú štruktúru

Partneri

Nemecký zväz knižníc

Vysokoškolské knižničné centrum
Severného Porýnia-Westfálska

Nemecký inštitút pre normy

Konferencia ministrov kultúry a školstva
(KMK)

Kompetencie siete

Celonemecký nástroj merania výkonov knižníc

Bibliotheksindex BIX

(zodpovedné: dbv a hbz)

Údaje o výkonoch: Z knižníc.Pre knižnice

DBS – Nemecká knižničná štatistika

(zodpovedné: hbz)

Normy pre efektívnu knižničnú prácu

Výbor noriem NABD

(zodpovedný: DIN)

Internetový portál o knižniciach

Knižničný portál

(zodpovedný: dbv)

Finančné prostriedky na podporu knižníc

Poradenstvo pre získavanie prostriedkov

EU a iných podporných programov

(zodpovedný: dbv)

Poznanie & inovácie prostredníctvom celosvetovej výmeny skúseností

Medzinárodná kooperácia

(zodpovedný: dbv)

Uzol v sieti

Koordinácia KNB

(zodpovedný: dbv)

Uchovať kultúrnu pamäť a sprístupniť ju budúcim generáciám:

Nemecká digitálna knižnica (DDB)

Koncepcia

- ústredný národný portál pre vedu a kultúru v Nemecku
- sieť kultúrnych a vedeckých inštitúcií v Nemecku
- v zodpovednosti verejnoprávnych inštitúcií
- cieľ 1: postupné prepojenie a sprístupnenie digitálnej ponuky nemeckých kultúrnych a vedeckých inštitúcií
- cieľ 2: presieťovanie, tvorba kooperácií a vývoj, ako aj spoločné využívanie služieb a nových nástrojov
- Národný agregátor dát pre virtuálnu knižnicu Europeana

Ale: „Nemecká digitálna knižnica neponúka spravidla sama vlastné digitálne fondy.“ = prepojenie na záznamy internetových portálov zúčastnených/ dodávateľských inštitúcií

Štruktúra

- Zriadenie Nemeckej digitálnej knižnice na základe rozhodnutia Konferencie predsedov vlád spolkových krajín v októbri 2009 a Spolkového kabinetu v decembri 2009
- Reakcia na výzvu Európskej komisie na vytvorenie národných štruktúr účasti na projekte Europeana
- Kombinované financovanie projektu Spolkovou vládou a krajiniskými vládami na základe dohody o správe a financovaní (december 2009):
 - 8,5 mil. EUR do konca roka 2011
 - 7,8 mil. EUR do konca roka 2012
 - 2,6 mil. p.a. do konca roka 2015
 - Rozhodnutie o ďalších prostriedkoch po evaluácii projektu
- Zodpovednosť: Kompetenčná sieť zložená z 13, v súčasnosti zúčastnených kultúrnych a vedeckých ustanovizní
- Správa projektu: Stiftung Preußischer Kulturbesitz, (Nadácia Pruské kultúrne dedičstvo) Berlin
- Technická koordinácia: Nemecká národná knižnica, Frankfurt/Mohanom

Obsah

„Kultúrne dedičstvo a dedičstvo nemeckej vedy v digitálnej forme “:

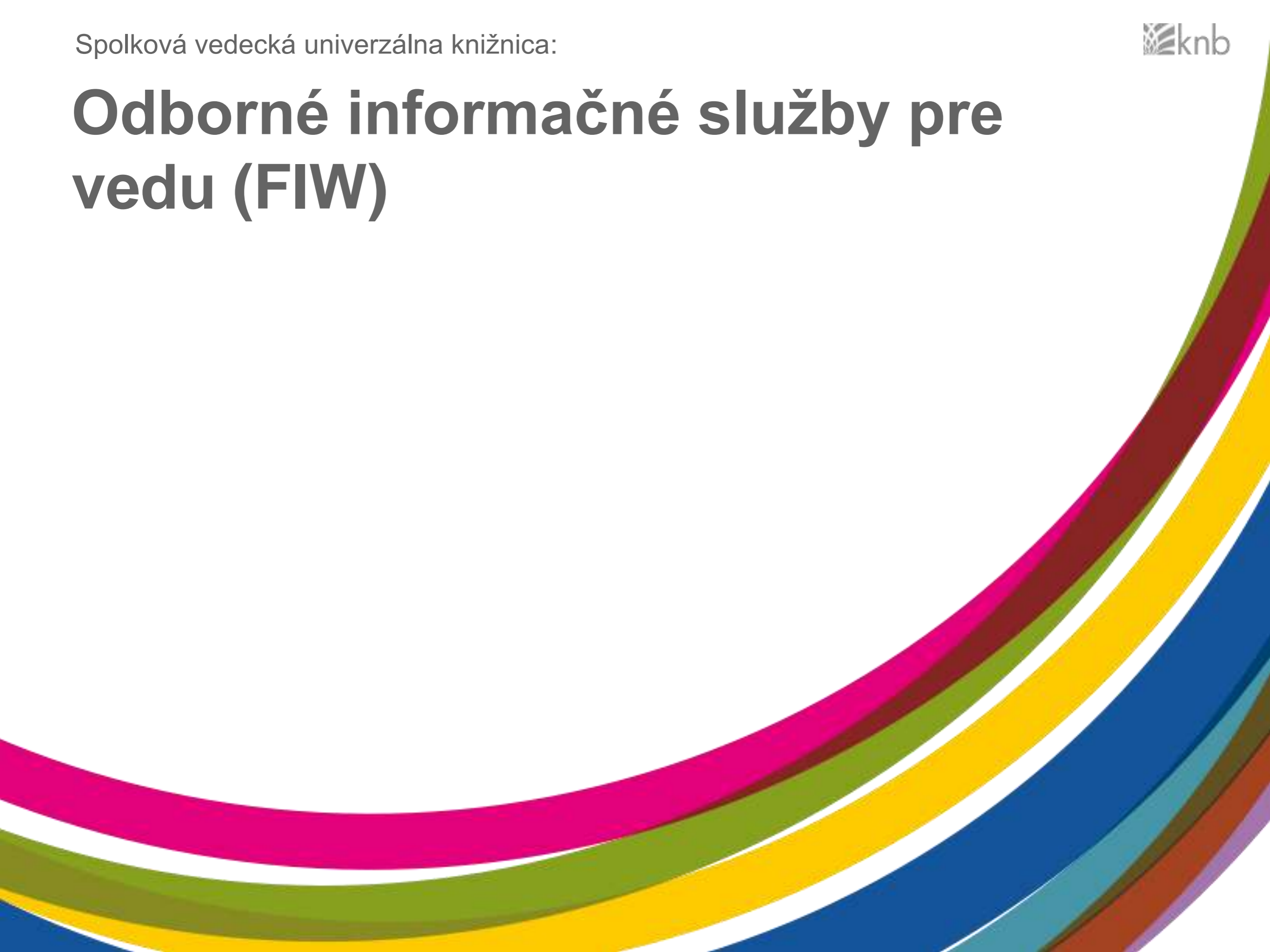
- digitalizované fondy a sprístupnené informácie z knižníc, archívov, múzeí, pamiatkových úradov, mediaték ako aj univerzít a iných výskumných pracovísk
- centrálny prístup k obrazovým materiálom v knihách, v úradných dokumentoch, spisoch, obrazom, obrazovým materiálom o sochách, inštaláciach, k filmom, k hudbe
- cieľ: spracovanie digitálnych objektov zo všetkých oblastí a vo všetkých možných typoch médií (text, tón, obraz, film)
- niektoré oblasti sú v súčasnosti viac zastúpené ako iné (napr. knižničné fondy)
- viac ako 12.310.000 objektov

Informácie a kontakt: www.deutsche-digitale-bibliothek.de

Spolková vedecká univerzálna knižnica:

Odborné informačné služby pre vedu (FIW)

Východiská

- na rozdiel od ostatných krajín vznikla v Nemecku národná knižnica z historických dôvodov až veľmi neskoro (1912), zbiera len písomníctvo z nemeckojazyčných oblastí
- na zabezpečenie zahraničnej odbornej literatúry sa v roku 1949 vytvoril **Plán špecializovaných zbierok** Nemeckej výskumnej spoločnosti
- 110 špecifických ťažiskových oblastí (**Špecializované zbierky / SSG**) sa postupom rokov rozdelilo na 24 univerzálnych, 12 špeciálnych a 3 centrálné odborné knižnice (ktoré už predtým mali podobný obsahový profil)
- cieľ: špeciálnu literatúru z jedného odboru („pre špičkové potreby, na rozdiel od „bežných potrieb“) treba čo možno najkomplexnejšie zbierať aspoň na jednom mieste v Nemecku a sprístupňovať ju dlhodobo pre oblasť výskumu
- zásady tvorby fondov sú o.i. úplnosť, konzervačná funkcia, dlhodobé uchovávanie, inventarizácia a spracovanie fondov, nadregionálna dostupnosť, podielové financovanie a odborná autonómia
- V 90.-tych rokoch budovanie „virtuálnych odborných knižníc“

Problematika

Evaluácia virtuálnych odborných knižníc (2007)

- Ponuky odborných portálov nekorešpondovali optimálne s potrebami jednotlivých vedeckých komunit
- Zapojenie a nadregionálne sprístupnenie digitálnych zdrojov v systéme špecializovaných zbierok často nie je možné
- Zásady podpory špecializovaných zbierok, ktoré sa orientujú na tlačené médiá, narážajú na svoje obmedzenia (predovšetkým zásada úplnosti)
- Súčasne so zriadením troch ústredných odborných knižníc sa v nich sústreďuje poverenie na zbierkovú činnosť pre oblasti techniky, prírodných vied, medicíny, poľnohospodárstva a národného hospodárstva

Evaluácia systému špecializovaných zbierok (2010-11)

- Rozdielne hodnotenie systému knižnicami a vedcami
- Konzervačná funkcia (bez ohľadu na frekvenciu využitia) je problematická
- Rozdielne potreby, ktoré nie je možné uspokojiť jediným systémom (humanitné a spoločenské vedy = tlačené časopisy a monografie, vedy o živej a neživej prírode = elektronické časopisy)
- Publikácií open-access, priamy prístup k údajom a obsahu

Nový začiatok

Prepojenie špecializovaných zbierok s „Odbornými informačnými službami pre vedu“

- knižnice so špecializovanými zbierkami sa musia uchádzať o vstup do systému
- Dve ústredné zásady:
 - I. Záujem o výskum je v strede pozornosti príslušnej odbornej informačnej služby pre vedu
 - II. Odborné informačné služby sa vymedzujú voči základným službám vedeckých knižníc a predstavujú pridanú hodnotu k existujúcej ponuke.
- Pre plán špecializovaných zbierok už neplatia jednotné zadania, namiesto toho musí každá odborná informačná služba pre vedu preukázať svoj jednoznačný vzťah k určitému odboru alebo odbornej komunite
- Nové štruktúrovanie systému vyžaduje aj prispôsobenie odbornej systematiky
- Trojročná fáza prepojenia fondov prebieha v troch skupinách:
 1. skupina (prepojenie 2013): sociálne vedy a špecializované zbierky humanitných vied (bez jazykovedy a literatúry, historických vied, etnológie)
 2. skupina (prepojenie 2014): prírodné vedy, systematické vedy, mapy
 3. skupina (prepojenie 2015): regionálne definované špecializované zbierky a jazykoveda/literatúra, historické vedy, etnológia, časopisy

Informácie a kontakt: <http://bit.ly/1ceyVDJ>

Knižnice a ich partneri podporujú čítanie :

Čítanie nás posilní (Lesen macht stark) (LMS)

Projekt

Nápad:

Podpora čítania v knižniciach pomocou digitálnych médií

Cieľová skupina:

Deti a mladí ľudia s deficitmi vo vzdelávaní (3 – 18 rokov)

Ciele:

- Podnietiť nový prístup k čítaniu zapojením digitálnych médií
- Zlepšenie odborných schopností v oblasti čítania, práce s informáciami a médiami
- Podporovať kreatívne využívanie médií

Partner projektu:

Stiftung Digitale Chancen (Nadácia digitálne šance)

PROJEKTY

3 – 5 roční:

digitálne kino obrázkových kníh: „Pippilothéka??? Knižnica robí divy“

6 – 8 roční:

Naklikni to! Od knihy po internet

9 – 12 roční:

Fotopríbeh 2.0: nafot' tvoj príbeh

13 – 15 roční:

Read Social: čítať offline, rozprávať online

16 – 18 roční:

Go life! Čím chcem byť?

3 – 18 roční:

Buď kreatívny, buď digitálny! (Voľný náčrt projektu)

Lokálne siete

Aliencie na podporu vzdelávania:

Najmenej tri inštitúcie vytvoria lokálnu alianciu (napr. knižnice, materské školy, školy, spolky, mládežnícke zariadenia, cirkevné inštitúcie)

Zapojenie dobrovoľníctva:

Jednotlivé akcie sa uskutočňujú s pomocou dobrovoľníkov

Nadácia „Digitálne šance“ ráta s realizáciou vzdelávacích kampaní na získanie potrebnej kvalifikácie pre dobrovoľníkov

Cieľom je:

Spojiť odborné zručnosti, využiť synergie, zabezpečiť dlhodobé kooperácie pre kvalitnejšie vzdelávanie

Mílniky

	Aliencie	Projekty	Účastníci	Spolkové krajiny	Dobrovoľníci
1. kolo	32	116	1.372	9	232
2. kolo	55	183	2.183	14	366
3. kolo	73	236	2.897	13	221

Informácie a kontakt: www.lesen-und-digitale-medien.de

Majáky inovatívnej knižničnej práce:

Knižnice roka

Ocenenie

- jediná celoštátna cena pre knižnice v Spolkovej republike Nemecko
- udeľuje ju Nemecký zväz knižníc (sekcie, komisie a krajské zväzy *dbv* sú oprávnené podávať návrhy)
- nezávislá porota, ktorej členovia majú taktiež oprávnenie podávať návrhy
- cieľ 1: zviditeľnenie inovácií a výkonnosti nemeckých knižníc
- cieľ 2: motivácia knižníc na zvýšenie kvality a inovatívne riešenia

Kritériá na ocenenie knižnice:

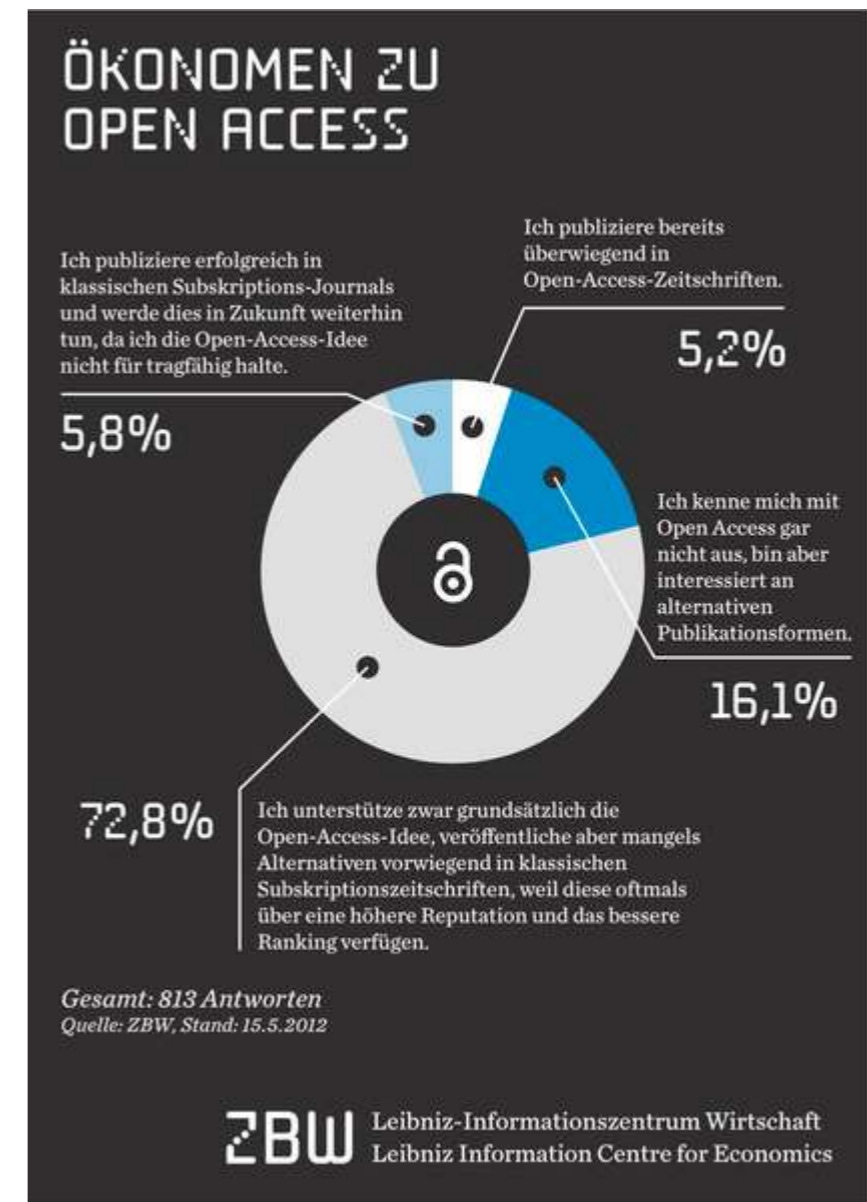
1. kvalita a inovatívnosť knižničnej práce
2. orientácia na budúcnosť
3. trvalo udržateľná kvalita výkonov
4. atraktívne služby
5. aktívna mediálna práca s verejnosťou
6. medzinárodné angažovanie sa knižnice a jej (lokálne, regionálne, medzinárodné) presieťovanie

2014: Nemecká ústredná ekonomická knižnica, Kiel/Hamburg

- Excelentné digitálne výkony spojené s vysokou kvalitou služieb pre vedcov, pedagógov a študentov
- Inovatívne vyžívanie sociálnych médií na sprístupňovanie informácií
- V roku 2013 knižnica iniciovala vytvorenie Leibnizovho výskumného združenia „Science 2.0“ na zmeny v procesoch výskumu a publikovania prostredníctvom sociálnych médií
- cez portál EconBiz ponúka knižnica bezplatne 1 milión medzinárodných ekonomických online-dokumentov (aj ako mobilnú aplikáciu **EconBiz App**)
- Publikačný server Open Access **EconStor** so 70.000 voľnými dokumentami z oblasti ekonomických vied
- Knižnica sa angažuje v oblasti dlhodobého digitálneho archivovania
- Vývoj ponuky prebieha v úzkej spolupráci s používateľmi

2014: Nemecká ústredná ekonomická knižnica Kiel/Hamburg

2013: Mestská knižnica Stuttgart

- koncepcia: „Knižnica - inovatívne miesto na učenie“
- po presťahovaní sa ponuka nových kreatívnych formátov na sprostredkovanie digitálnych zručností: „Safer Internet Day“, „Mediálna záplava (Medienfluten)“, „Gigames“
- „Najlepšie podmienky na celoživotné vzdelávanie podľa individuálnych potrieb“: Kabinety, učebné štúdiá, 400 čitateľských a pracovných miest, 120 vlastných knižničných notebookov
- zrovnoprávnenie ponuky tlačených médií a digitálnych zdrojov
- 24-hodinová ponuka: „Knižnica pre tých, čo nemôžu spať“
- atraktívne viacjazyčné zdroje
- viac ako 4.000 podujatí v roku
- otvorenie novostavby v roku 2011 „za ťažkých podmienok“ za železničnou stanicou
- odvtedy viac ako 2,6 milióna návštevníkov v ústrednej knižnici a v knižniciach mestských častí

2013: Mestská knižnica Stuttgart

2011: Knižnica Antona-Saefkova, Berlín-Lichtenberg

- komplexná koncepcia, partner v sieti mnohých vzdelávacích a voľnočasových inštitúcií v regióne
- kontaktné miesto pre občanov rôznych vekových kategórií a rôzneho pôvodu
- aktívna práca s rozličnými vekovými skupinami obyvateľstva a s návštevníkmi rôzneho sociálneho pôvodu
- nielen sprostredkovanie knižničnej ponuky, ale aj praktické poradenstvo pri kontakte s úradmi alebo pomoc pri uchádzaní sa o zamestnanie
- funkcia informačného centra pre občanov: úradné hodiny starostky mestskej časti, zdravotného úradu, spotrebiteľskej centrály, spoločenstva nájomníkov
- tvorba knihovníckej ponuky v úzkej spolupráci so správcovskými bytovými spoločnosťami, školami, zariadeniami pre deti a mládež, živnostníkmi
- rozsiahla ponuka podujatí k podpore čítania

Informácie a kontakt: www.berlin.de/ba-lichtenberg/buergerservice/bildung/bibliothek012.html

2011: Knížnica Antona-Saefkowa, Berlin-Lichtenberg

Viem, že nič neviem:

Ďalšie otázky?

Guido Jansen
vedúci, Medzinárodná spolupráca

Nemecký zväz knižníc (dbv)
Kompetenčná sieť pre knižnice
Fritschestr. 27-28
10585 Berlin

T: +49(0)30 644 98 99 16

F: +49(0)30 644 98 99 29

E: jansen@bibliotheksverband.de